

УКРАТКО

Нова пресуда
Мишковићима

Специјални суд у Београду изрећи ће првостепену пресуду власнику „Делта холдинга“ Мирославу Мишковићу, његовом сину Марку, Милу Ђурашковићу и осталим оптуженима у уторак 5. марта. То ће бити друга првостепену пресуда у овом случају пошто је прву 2017. године делимично укинуо Апелациони суд и наложио да се понови суђење, преноси Танјуг. Марко Мишковић је оптужен за утају пореза по одбитку од капиталног добитка из послова путарских предузећа, од око 320,3 милиона динара, а његов отац да му је у томе помогао. За оштећење путарских предузећа обојица су правоснажно ослобођени оптужби. Тужилаштво за организовани криминал предложило је у завршној речи суду да Мирослава Мишковића осуди на казну од пет година затвора и осам милиона динара због помагана сину да утаји порез. За Марка Мишковића тужилаштво је због утаје пореза предложило казну од четири године затвора и новчану казну од осам милиона динара.

Прегазео возилом
ногу полицајцу

По налогу Првог основног тужилаштва у Београду, ухапшен је М. Н. (19). Он је осумњичен да је у покушају бекства аутомобилом „алфа ромео“ прегазео преко ноге полицајца који је хтео да легитимисе њега и сувозача. Инцидент се догодио у петак на Звездари у Улици Ахмета Амедовића б. б. Особа која је седела на сувозачевом месту успела је да искочи из возила у покрету, наводи се у саопштењу тужилаштва, које преноси Танјуг. Због задобијених повреда, полицајац је помоћ затражио у КБЦ Звездара.

Погинуо у винограду

Ниш – Мушкарац Н. К. (57) из Сувог Дола крај Ниша погинуо је у свом винограду недалеко од тог села пошто се на њега преврнуо трактор којим је обрађивао виноград. Несрећног човека је пронашла жена која је кренула да га тражи након што се није јављао на мобилни телефон, објавиле су „Нишке вести“, преноси Танјуг. Како се наводи, она је у помоћ позвала сина који је подигао преврнути трактор и извукао тело оца, а убрзо је стигла и Хитна помоћ, која је само констатовала смрт.

Краду накит и иконе

Са прве стране

Крађама су највише били угрођени локалитети из римског периода и цркве и манастири, али се 2009. године мења тренд па се криминалитет „премешта“ у станове и куће. Међу украденим предметима налазе се они од злата и сребра, уметничке слике, нумизматичка грађа, иконе, старе богослужбене књиге, путири, крстови и реликвијари с моштима светитеља, старо оружје, медаље, ордење, али и гоблени, стари ћилими, стилски намештај, фотографије, мапе, накит... – каже др Самарџић.

Код великог броја крађа унапред се зна ко је купац и зна се шта ће бити украдено. Познати су подаци о уметницима, где се налази, како је обезбеђена, као и њено порекло.

– Један од примера је и Реноарова „Купачица“, која је из Народног музеја украдена 1996. године. Требало је да буде продата унапред познатом купцу за 30.000 марака. Слика је настала у последњем периоду Реноаровог живота, а купљена је на јавној продаји у аукцијској кући у Паризу 1935. године, за 45.800 француских франака, средствима пријатеља тадашњег Музеја кнеза Павла и Министарства просвете Краљевине Југославије. Приликом крађе 1996. претрпела је тежа оштећења – исечена је оштрим скалпелом и савијена у ролну с лицем унутра. Слика је пронађена у подруму, завијена у новине, и враћена Народној музеју у Београду. Слична ситуација догодила се у музеју у Аранђеловцу 2001. године, када је украдено 15 слика, скица и студија Паје Јовановића. Полиција је, срећом, пронашла све. На мети криминалаца биле су и приватне колекције у Београду, Сремској Митровици и Новом Саду, а међу украденим делима су слике Саве Шумановића и Уроша Предића – каже Самарџићева.

Пре 27 година у селу Дивош код локалитета Сирмијум откривен је златни аварски појас. Пронашао га је нелегалним путем уз помоћ детектора за метал С. К. а затим га продао трговцу антиквитетима у Београду. Појас је откривен захваљујући сукобу две дилерске мреже, а учесник и његови

Накит који је полиција запленила у једној од акција

саучесници су осуђени на по три године условне казне.

Трговина иконама годинама је била у врху криминалних активности у нашој земљи. Интересовање за иконе јавило се још после болшевичке револуције када су старе породице почеле да продају породичне вредности. Колику је то размеру обухватало показује податак да је у САД, Италији, Израелу, Француској и Великој Британији тридесетих година

прошлог века постојало више од сто антикварница специјализованих за трговину руским старинама. Главни центар била је Немачка у којој их је било око 6.000.

– Трговина иконама украденим из црква и манастира на Кипру, у Грчкој, Русији, Јерменији и Србији доживела је процват крајем седамдесетих и осамдесетих година 20. века. Крађе православних икона на простору Балкана подстакнуте су великом по-

Икона Света Петка

тражњом, јер се купци налазе свуда у свету, а иконе већином у Русији и на Балкану. На основу података МУП-а, од 2000 до 2014. године украдено је 456 икона, а пронађено је и враћено 255 – прича Самарџићева.

Украдене иконе понекад се појаве на тржишту и после више деценија. Богородица с Христом и Свети Петар и Павле, украдене из Цркве Светог Николе у Сибачу 1971, пронађене су и враћене 35 година после крађе, док се за трећом престолом – Христос Велики архијереј, коју данас замењује копија на иконостасу и даље трага.

Велика економска добит, а мали ризик постао је привлачан за криминалце када је реч о пљачкама антиквитета. Оне вероватно чине 75 одсто свих кривичних дела у вези с уметницима, док је стопа повраћаја од пет до 10 одсто.

– У овом послу осим српских, срећу се и бугарски и турски држављани. Посебно, јер крађа археолошких налазишта најчешће остаје некажњена. Ово тржиште је веома дискретно, а додатне потешкоће приликом истраге ствара и чињеница да је реч о предметима извањеним директно из земље, који нису регистровани – наглашава Самарџићева.

У последње време, нажалост, крадљивци примењују један нови принцип – продају сецкане или истопљене уметнине.

– Од момента када је 2005. године украдени Лежења фигура од две тоне Хенрија Мура, која је исечена и продата, ово је скоро постала пракса – напомиње Самарџићева.

Мрежа подршке жртвама и сведоцима у целој земљи

Чак 75 милиона људи у Европској унији, или 15 одсто становништва, било је жртва неког кривичног дела. То је податак Европске комисије за 2017. годину, који је изнео државни секретар Министарства правде Радомир Илић када је недавно представљен нацрт „Националне стратегије за остваривање права жртава и сведока кривичних дела“ за период од 2019. до 2025. године.

Стратегија налаже да се на читавој територији Републике Србије успостави мрежа служби за подршку жртвама и сведоцима. Сада такве службе постоје само у једном броју судова и тужилаштва, Тужилаштво за ратне злочине, Тужилаштво за организовани криминал и Првом основном јавном тужилаштву у Београду, као и при појединим центрима за социјални рад и организацијама цивилног друштва. Неопходно је, међутим, да географска распрострањеност и квалитет услуга ових служби буде уједначена на целој територији Србије, са умрежавањем свих служби и јединственом базом података.

Стратегија предвиђа и оснивање кол-центра, како би свака жртва имала могућност да се обрати државној служби за помоћ и подршку.

– Свако од нас може постати жртва. Заштита жртава кривичних дела је дужност државе и друштва – речено је прошле недеље поводом обележавања Европског дана жртава.

Поред успостављања националне мреже служби подршке, што је први циљ стратегије, представљена су још два специфична циља: унапређење заштите жртава и сведока и подизање свести о њиховим правима. У томе ће значајну улогу имати медији, а посебна пажња посвећена је нарочито осетљивим категоријама жртава и сведока, као што су деца, жртве родно заснованог насиља и трговине људима.

– Жртве кривичних дела су свакако најрањивији учесници кривичног поступка. Они своје прве контакте остварују са полицијом и тужоцем, а тај први контакт је веома важан. Неоп-

ходна је заштита интереса деце, која не треба да буду саслушавана у службеним просторијама – рекла је Тајана Лагумџија, члан Државног већа тужилаца.

Појам жртве дефинисан је у нацрту стратегије: „Жртва је физичко лице које је претрпело штету, укључујући физичку, психичку или емоционалну штету или економски губитак који је непосредно проузрокован кривичним делом, као и чланови породице лица чија је смрт непосредно проузрокована кривичним делом и који су претрпели штету као последицу смрти тог лица, односно непосредне жртве.“

– Живот се мења оним тренутка када неко постане жртва кривичног дела. Без обзира на то шта је до тада радио и шта је био, човек се мења од момента када постаје жртва и зато мора имати подршку – рекла је др Милица Колаковић Бојовић из Института за криминолошка и социолошка истраживања.

Стратегија сугерише прописивање мера којим би се обезбедило избегавање контакта између жртве и учиниоца кривичног дела, заштита у току спровођења доказних радњи као што су испитивање или вештачење, као и заштита приватности.

Заменик републичког јавног тужиоца Тамара Мировић најавила је могућност да се о одшети за жртву одлучује у кривичном поступку, а не у парници.

– Судија који води кривични поступак сада не одлучује о износу штете, него упућује оштећеног на покретање парничног поступка. Сада је интенција да се о имовинскоправном захтеву жртве одлучи у кривичном поступку. На тај начин смањиће се број парничних поступака за накнаду штете – рекла је Тамара Мировић.

Жртве имају право да знају када је учинилац кривичног дела изашао из затвора на слободу, предвиђа нацрт националне стратегије

Председник Врховног касационог суда Драгомир Шилојевић указао је да парнице за накнаду штете често трају годинама и изискују нове трошкове и трауме за жртву. Због тога је важно да се успостави адекватан систем за сатисфакцију жртава.

Правосудни органи ће убудуће водити рачуна и о томе да жртве буду поштеђене такозване секундарне виктимизације која се догађа сваки пут када морају поново да говоре о преживљеној трауми. Осим тога, жртве ће увек бити обавештене о томе како могу да добију психолошку подршку и имаће право на дугорочну терапију после завршеног судског поступка.

Једна од значајних новина је и то што ће жртве насиља имати право да буду информисане о томе када је учинилац кривичног дела изашао

из затвора на слободу. Жртве ће имати право на бесплатну правну и медицинску помоћ, збрињавање у оквиру сигурних кућа и укључивање у програме психосоцијалног и економског оснаживања.

Пројекат подршке жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији, под мотом „Нисте сами“, спроводи мисија ОЕБС-а у Србији а финансира Европска унија са 1,5 милиона евра.

У изразу стратегије биле су укључене све надлежне институције – Републичко јавно тужилаштво, Врховни касациони суд, Државно веће тужилаца, Високи савет судства, Министарство унутрашњих послова, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и невладине организације Јуком, Ас-тра и Српско удружење за кривично правну теорију и праксу.

Александра Петровић